

1 Vedtatt av Spires Stormøte 2019

2 **POLITISK PLATTFORM**

3

4 **1. INNLEDNING**

5

6 **1.1 Spires formål**

7 Spire ønsker å endre de samfunnsstrukturene som opprettholder en urettferdig
8 fordeling og forvaltning av økonomiske, sosiale, biologiske og kulturelle
9 rettigheter og ressurser. Miljø og utvikling må sees i sammenheng og en
10 miljømessig bærekraftig utvikling er sentralt i Spires arbeid.

11

12 Vi vil oppnå våre mål gjennom å samarbeide med lokale partnerorganisasjoner
13 som utfører grasrotarbeid i utviklingsland, samt opplysningsarbeid,
14 kunnskapsutveksling, ikke-voldelige aksjoner og politisk påvirkning på nasjonale
15 og internasjonale arenaer.

16

17 **1.2 Bærekraftig utvikling**

18 Spires mål er bærekraftig utvikling. En bærekraftig utvikling er en utvikling som
19 imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende
20 generasjoner skal få tilfredsstille sine behov. Bærekraftig utvikling omfatter
21 sosiale, miljømessige og økonomiske hensyn. Disse må ivaretas på en helhetlig
22 måte.

23

24 **1.3. Rettferdig fordeling**

25 Dagens økonomiske og politiske strukturer bidrar til å opprettholde
26 urettferdighet og enorme forskjeller. Til tross for at vi lever i en verden med store
27 naturressurser og materiell vekst, lever fortsatt mange mennesker i fattigdom.
28 Mesteparten av befolkningen som lever i ekstrem fattigdom bor i fattige
29 jordbruk- og fiskerisamfunn. Mange sulter, samtidig som vi har global
30 overproduksjon av mat. Verden står dermed ikke primært overfor et
31 fattigdomsproblem, men et fordelingsproblem. Fattigdomsbekjempelsen må i
32 økende grad ta inn over seg de enorme ulikhetene i verden. Det er viktig at de
33 fattige selv er aktive pådrivere i kampen mot fattigdom og for global omfordeling.
34 I tillegg er det avgjørende at land har politisk handlingsrom til å drive aktiv
35 fordelingspolitikk og ikke hindres grunnet overnasjonale avtaler og regelverk.
36 Dette må være grunnlag for handelsregelverk, handels- og investeringsavtaler og
37 organisasjoner.

38

39 **2. KLIMA OG MILJØ**

40 Menneskeheten bidrar til klima- og miljøendringer gjennom ikke-bærekraftig
41 forbruk og arealforvaltning med påfølgende utslipp. Klima- og miljøendringer er

42 et strukturelt problem. De rammer de sårbare gruppene hardest, som igjen har
43 dårlige forutsetninger til å snu utviklingen eller tilpasse seg endringene. Som
44 aktiv bidragsyter til klimaendringene er menneskeheten både ansvarlig for og i
45 stand til å endre den atferden og utviklingen som fører til klimaendringene.
46 Klimasystemene og de menneskelige CO₂-utslippene må stabiliseres.
47 Mesteparten av kjente forekomster av kull, gass og olje må forbli under jorda.
48 Fossil energi må fases ut, samtidig som alternative energikilder må utvikles. Å
49 tjene på investeringer i fortsatt eller økt utvinning av fossile brennstoff er uetisk
50 og uforenelig med god klimapolitikk. Verdens matproduksjon har stort potensial
51 for utslippskutt. Omlegging til mer miljøvennlige matproduksjonssystemer er
52 dermed en del av løsningen på klimaproblemene.

53

54 Negative effekter av klimaendringer går først og fremst utover fattige i Sør.
55 Klimaendringer truer økosystemer og medvirker til at arter utryddes. Historisk
56 sett har industrilandene oppnådd sin velstand gjennom intensiv bruk av
57 naturressurser og massive utslipp av klimagasser. Fattige land har også rett til en
58 økonomisk utvikling, men det må være en forutsetning at all økonomisk utvikling
59 er bærekraftig. Det bør være i alle samfunns interesse å handle på en bærekraftig
60 måte, og ingen kan bli fritatt fra dette ansvaret.

61

62 Med begrepet «klimarettferdighet» anerkjennes det at rike land har bidratt mest
63 til klimaendringene, og derfor har det største ansvaret for å løse problemene de
64 fører med seg. Internasjonale klima- og miljøavtaler må baseres på prinsippet om
65 "felles, men ulikt ansvar". Derfor har Norge et spesielt ansvar for å være et
66 foregangsland nasjonalt og internasjonalt.

67

68 **2.1 Økologisk gjeld**

69 Begrepet økologisk gjeld refererer til den gjelden industrialiserte land har til
70 utviklingsland i på bakgrunn av forurensning, CO₂- utslipp, urettferdig handel og
71 miljø-ødeleggelser. Karbongjeld er et eksempel på økologisk gjeld hvor Norge
72 spiller en stor rolle. Gjennom våre høye CO₂-utslipp overforbruker vi atmosfærens
73 kapasitet til å ta opp CO₂. Ut i fra tanken om at atmosfæren er et globalt felleseie
74 tilegner vi oss en karbongjeld overfor de som ikke overforbruker atmosfærens
75 kapasitet, og til de som blir skadelidende på grunn av våre store CO₂-utslipp.
76 Økologisk gjeld er et begrep som gjør overforbruk til et moralsk og politisk
77 spørsmål.

78

79 **2.2 Biologisk mangfold**

80 Utslipp av klimagasser, ensretting innen landbruk og store inngrep i naturen
81 fører til utryddelse av arter og reduksjon i det biologiske mangfoldet på jorda.
82 Biologisk mangfold er vitalt for opprettholdelsen av økosystemer. Mennesker er
83 en del av naturen, og lokalbefolkningens kunnskap, tradisjoner og verdensbilde
84 må meningsfullt inkluderes i naturvern. En ødeleggelse av det biologiske
85 mangfoldet har konsekvenser for kultur, matsuverenitet og matsikkerhet.

86 Spire er imot handel med og spekulasjon i økosystemtjenester. Alle arter og
87 økosystemer har en egenverdi. Man kan ikke løse dagens utfordringer knyttet til
88 tap av biologisk mangfold med kalkulatorregnestykker og kvotehandel.

89

90 **2.3 Forbruk**

91 Vi ser et ekstremt overforbruk i verden i dag, både på personlig basis og globalt.
92 Dette legger enormt press på jorda. Dagens intensive utvinning av naturressurser
93 tømmer reservoarer, og etterlater store mengder avfall og forurensing. Det er
94 høyst nødvendig å redusere forbruk, særlig i industriland. Avfall og andre
95 biprodukter bør også ses på som en ressurs. Private og offentlige aktører har
96 ansvar for at produksjon og distribusjonssystemer endres slik at målet om
97 bærekraftig ressursutnyttelse nås.

98

99 Det nåværende økonomiske systemet forutsetter stadig økende forbruk. Prisen
100 på mange varer er frakoblet de reelle kostnadene av produksjon og fører til
101 overforbruk. Det er et behov for å bevege seg vekk fra økonomisk vekst som et
102 mål på utvikling over til et fokus på menneskers livskvalitet og bærekraftighet.

103

104 **2.4 Teknologi**

105 Forskning på og utvikling av miljøvennlig og energieffektiviserende teknologi er
106 en del av løsningen på de miljøutfordringene vi står overfor. Miljøvennlig
107 teknologi må gjøres tilgjengelig globalt og for alle samfunnslag. Industrialiserte
108 land har et ansvar for å gjøre teknologi tilgjengelig for utviklingsland. Det er
109 nødvendig å lage etiske retningslinjer for bruk av genforskning, genteknologi og
110 nanoteknologi.

111

112 **3. MATSIKKERHET**

113 Matsikkerhet er en situasjon der alle mennesker hele tiden har tilgang til nok,
114 sikker, næringsrik og kulturelt akseptabel mat til å møte sine behov for å leve et
115 aktivt og sunt liv. Muligheten til å spise seg mett hver dag på næringsrik og
116 kulturelt akseptabel mat er også en menneskerettighet. Det fins mer enn nok
117 mat til å mette alle menneskene på kloden. Sultproblemet er derfor et politisk
118 fordelingsproblem, og løsningen ligger ikke kun i å produsere mer mat. Selve
119 produksjons- og fordelingssystemet for mat må forbedres, gjennom å
120 implementere prinsippet om matsuverenitet, og dessuten redusere matsvinn i
121 alle ledd fra produsent til forbruker.

122

123 På samme tid vil det også være behov for å øke matproduksjonen i verden i tiden
124 som kommer. Dette foregår best på en bærekraftig måte der bøndenes ønsker
125 og behov settes i sentrum, og der bøndenes egne tradisjonelle kunnskap blir
126 ivaretatt og kombinert med nyere kunnskap basert på forskning. Derfor er det
127 viktig å investere i uavhengig landbruksforskning, avsette midler til innovasjon og
128 gjøre teknologi og relevant kunnskap tilgjengelig for utviklingsland. Verdens
129 matproduksjonssystem er mer enn noen gang avhengig av kunnskap og
130 tilpasningsdyktighet. Bønder må også sikres frihet til å organisere seg i

131 kooperativer og andre former for organisering som gjør dem uavhengige av
132 internasjonale selskaper både når det gjelder produksjon, foredling, salg og
133 tilgang til kreditt.

134

135 Småskala landbruk, basert på agroøkologiske metoder, vil være et klimavennlig
136 landbruk som både forbedrer ressursgrunnlaget, kan bidra til å forebygge
137 klimaendringer, bevarer biodiversiteten, styrker matsikkerheten og bidrar til
138 sosial og økonomisk utvikling. Dersom ikke matproduksjonen foregår på en
139 bærekraftig måte vil matsikkerheten på lang sikt undergraves.

140

141 **3.1. Matsuverenitet**

142 Folk og staters matsuverenitet er viktig for å sikre retten til mat. Matsuverenitet
143 innebærer retten for folk, lokalsamfunn og stater til å bestemme sin egen politikk
144 og strategier for å sikre matsikkerhet, bærekraftig matproduksjon, distribusjon og
145 konsum av mat.

146

147 Alle land må ha rett til å sette i verk de tiltak de mener er nødvendig for å
148 beskytte og støtte matproduksjon til egen befolkning, så lenge slike tiltak ikke
149 går ut over den samme retten for andre land. Slike tiltak inkluderer
150 proteksjonistiske virkemidler som landbruksstøtte til egen produksjon,
151 oppbygging av matlagre og bruk av importvern for å beskytte egne markeder.
152 Internasjonale handelsavtaler, som i praksis begrenser fattige lands mulighet til å
153 utforme sin egen politikk ved å påtvinge dem liberalisme, er direkte
154 motstridende mot matsuverenitetsprinsippet og bidrar til å opprettholde dagens
155 sultnivå. Her har Norge et ansvar for å være en konstruktiv internasjonal aktør ved
156 å ta tydelig til orde for fattige lands rett til å ta i bruk matsuverenitetsprinsippet.
157 Matsuverenitet vil kunne sikre stater og matprodusenter større makt over egen
158 matproduksjon og nasjonal politikk, men vil også kunne sikre økonomisk
159 utvikling gjennom bemyndiggjørelse av de fattigste, og dermed økt kjøpekraft til
160 livsnødvendige matvarer.

161

162 **3.2. Retten til å lagre såfrø og mat**

163 For å øke matsikkerheten og redusere risikoen for mislykkede avlinger er
164 tilgjengelighet og en pålitelig forekomst av frø svært avgjørende for bøndene.
165 Dette kan sikres gjennom frøbanker og frihet til å ta vare på såkorn fra egen
166 avling.

167

168 Siden klimaendringene gjør avlingene mer uforutsigbare, og bønder stadig blir
169 mer sårbare overfor flom og tørke, bør det også opprettes nasjonale
170 beredskapslagre for mat. Dermed kan man unngå potensiell hungersnød når en
171 avling slår feil. Disse tiltakene er det staters ansvar å sørge for, og de må ha
172 mulighet til å gjennomføre disse tiltakene uten å måtte frykte internasjonale
173 sanksjoner.

174

175 **3.3. GMO i mat og fôr**

176 Det er gjort lite uavhengig forskning på de langsiktige konsekvensene av
177 genteknologi. Spire har derfor en føre var-holdning til GMO i mat og fôr. Spire er
178 ikke prinsipielt mot GMO, men mener det er en forutsetning at disse fører til
179 bærekraftig utvikling og har beviselig samfunnsmessig positive konsekvenser.
180 GMO-ene på dagens marked viser seg ofte å være negative både for mennesker
181 og miljø. I tillegg er mesteparten av de kommersielt omsatte GMO-ene produsert
182 for å bli brukt innenfor en industriell og monokulturbasert landbruksmodell som i
183 seg selv ikke er bærekraftig. Det må derfor stilles strenge bærekraftsmessige krav
184 til bruken av GMO i framtiden, og utvikling av GMO må skje ut fra folkets
185 interesser framfor interessene til profittmaksimerende selskaper. Befolkningen
186 må sikres en rettferdig tilgang til eventuelle fordeler fra framtidens GMO-er, og
187 forskning må skje basert på samfunns- og miljømessig nytteverdi.

188

189 **3.4. Eiendomsrettigheter**

190 For å sikre seg muligheten til å komme seg ut av fattigdom, er det nødvendig at
191 de som lever av landbruk har eiendomsrett eller bruksrett til den jorda de driver.
192 Eiendomsrett skal brukes som et middel for å hindre overgrep og maktmisbruk
193 fra ressurssterke aktører. Særlig gjelder dette kvinner, urfolk og
194 minoritetsgrupper. Det er også viktig at lokale skikker og tradisjoner er med i
195 vurderingen og utarbeidelsen av hensiktsmessige ressursregimer og
196 rettighetsforhold. Utarbeiding av eiendoms- og bruksrettigheter skal sørge for
197 god juridisk beskyttelse, så vel som beskyttelse for lokal kultur og tradisjon. I
198 prosessen med etablering og formalisering av eiendomsrettigheter er det
199 avgjørende at skjev og urettferdig fordeling av landområder ikke blir videreført.
200 Jordreformer i land hvor store jordarealer ligger brakk, og der hvor jorda er
201 urettferdig fordelt, er nødvendig for å hindre at et fåtall eier uoverskuelige
202 mengder jord, mens andre er eiendomsløse. Organisasjoner og grasrotbevegelser
203 av jordløse og småbønder som kjemper en kamp for rett til egen jord kjemper en
204 legitim kamp.

205

206 Eiendomsrettigheter i urbane områder kan bidra til å sikre økonomisk trygghet
207 for marginaliserte grupper. Gjennom registrering av bopeler og familier som eier
208 disse, sikres økonomisk grunnlag, og det kan for noen dannes insentiv for
209 langsiktig utvikling og verdiskapning.

210

211 **3.5. Felleseide ressurser**

212 Privatisering og/eller statlig regulering blir ofte presentert som de eneste
213 løsningene for å sikre en bærekraftig forvaltning av endelige ressurser. Dette
214 stiller Spire seg skeptisk til. I virkeligheten har kollektiv forvaltning av felleseide
215 ressurser vist seg å fungere minst like bra, så lenge noen viktige prinsipper er på
216 plass. Disse prinsippene inkluderer felles normer, at reglene skal være utformet
217 og håndhevet lokalt, at brukergruppen er klart definert, og at de som omfattes av
218 systemet har nærhet til ressursene og dermed også til gevinst og tap knyttet til
219 forvaltningen av dem. Dette anerkjenner en lokalbefolknings kunnskap om og

220 evne til å forvalte egne ressurser. Spesielt egnet for en slik forvaltning er ressurser
221 som fisk, skog, vannressurser og beiteområder.

222

223 **3.6. Fiskeri**

224 Småskala fiskeri produserer like mye mat som industrielt fiskeri globalt, samtidig
225 mottar førstnevnte mindre subsidier, er mer energieffektivt, kaster lite bifangst
226 og sysselsetter langt flere. Millioner av mennesker arbeider med småskala fiskeri
227 og akvakultur, enda flere arbeider i foredling og salg av fisk til lokale markeder.
228 Livsgrunnlaget for disse menneskene er under press fra flere hold: Industrielt
229 fiskeri, klimaendringer og markedsliberalisering.

230

231 Rettigheter til fiske gjennom utdeling av kvoter som kan kjøpes og selges seiler
232 opp som den markedsbaserte løsningen på overfiske og overkapasitet i fisket i
233 dag. Dette er privatisering av felles ressurser hvor rettighetene samles hos få og
234 pengesterke aktører. Småskala fiskeri må stå i sentrum når store fiskerireformer
235 blir utformet, og representanter fra fiskerisamfunn må bli hørt når konvensjoner
236 for klima og biologisk mangfold blir vedtatt.

237

238 **3.7. Rett til vann**

239 Vann er en menneskerett, likevel dør et stort antall mennesker hver dag som
240 følge av mangel på rent drikkevann. Det er nok drikkevann til alle mennesker,
241 men det er dårlig forvaltet og fordelt. Mangel på vann forverrer helsesituasjonen
242 til verdens fattigste, hindrer utvikling, fremmer diskriminering og skaper
243 konflikter. For at retten til vann skal oppfylles må ikke vann kommersialiseres eller
244 privatisert.

245

246 **4. HANDEL**

247 Handel kan, både for enkeltpersoner, grupper og nasjoner, være en vei ut av
248 fattigdom og føre til en positiv utvikling. Handel bør likevel ikke være et mål i seg
249 selv, men et middel til økonomisk og sosial utvikling, rettferdig fordeling,
250 utryddelse av nød og fattigdom, økt demokrati og en bærekraftig utvikling.

251 Dagens økonomiske strukturer bidrar ikke til disse positive effektene av handel,
252 men øker ulikhetene mellom fattig og rik. Handelsavtalene og de viktigste
253 finansinstitusjonene som IMF, Verdensbanken og WTO mangler demokratisk
254 kontroll og er med på å opprettholde eksisterende strukturer.

255

256 Historisk sett har industrialiserte land brukt handel som et strategisk virkemiddel
257 for å sikre vekst og utvikling. Dagens handelsavtaler innskrenker imidlertid
258 utviklingslands politiske handlingsrom ved å begrense deres mulighet til å ta i
259 bruk de samme virkemidlene og velge sin egen økonomiske politikk.

260

261 **4.1. Handel- og investeringsavtaler**

262 Det inngås stadig flere bilaterale, regionale og plurilaterale avtaler. Disse kan
263 være problematiske for utviklingsland da det reduserer deres mulighet til å få
264 gjennom sine krav da de ofte står som den svakeste parten i forhandlingene.

265 Bilaterale investeringsbeskyttelsesavtaler (BITs) beskytter investorer i møte med
266 stater. Særlig investor-stat-tvisteløsningsmekanismen er svært problematisk.
267 Denne gir mulighet til søksmål av stater som innfører lovgivning, til tross for om
268 den er gunstig for miljø, folk og dyr. Avtalene bør reflektere investorenes ansvar i
269 landene de operer i. Lokal sysselsetting, høye miljøstandarder, anstendig
270 arbeidsliv og å gjøre teknologi og relevant kunnskap tilgjengelig kan være
271 eksempler på investorplikter. Investor bør ikke blande seg inn i nasjonal politikk,
272 men respektere menneskerettighetene, miljøet og bidra til bærekraftig sosial og
273 økonomisk utvikling.

274

275 **4.2. Matvarehandel**

276 Internasjonale handelsregler legger premisser for regulering og begrenser
277 politisk handlingsrom for matsikkerhet. Spire mener alle land bør ha rett til å
278 produsere nok mat til egen befolkning. Spire er dermed ikke imot subsidiert
279 matvareproduksjon til nasjonalt forbruk. Rike lands direkte og indirekte
280 eksportsubsidier fører imidlertid til kunstig lave priser og utkonkurrerer dermed
281 land i Sør på internasjonale, nasjonale og lokale markeder. Det er behov for
282 sterkere internasjonale regler mot matvaredumping for å motvirke dette
283 problemet.

284

285 Uforedlede landbruksvarer har en lav og ustabil pris på dagens internasjonale
286 marked. Derfor må fattige land få muligheten til å videreforedle råvarene sine så
287 de kan hente ut en høyere gevinst av produksjonen. Dette vil medføre en
288 næringsutvikling som vil ha positive effekter i form av økt sysselsetting og
289 økonomisk utvikling. I tillegg må markedstilgangen bedres slik at bønder og
290 matindustrier i fattige land kan få solgt varene de produserer. I et klima- og
291 utviklingsperspektiv bør det tilrettelegges for mest mulig handel nasjonalt eller
292 regionalt slik at verdiskapningen beholdes innenfor områdene og
293 klimagassutslipp minimeres. Rike land bør imidlertid åpne for mer handel med
294 fattige land av de matvarene de ikke selv har forutsetninger for å produsere,
295 dersom denne handelen bidrar til reell utvikling for de fattigste. I tillegg må
296 lowerket om eskalerende toll endres, slik at det lønner seg for utviklingsland å
297 eksportere foredlede varer. Bønder må garanteres en rettferdig minstepris for å
298 begrense sårbarheten for svingende internasjonale matvarepriser. Internasjonale
299 reguleringer må ikke legge begrensninger på statenes mulighet til å sikre dette.
300 Dette må ses på som en midlertidig løsning, da målet er at all ikke-rettferdig
301 handel skal opphøre.

302

303 **4.3. Internasjonal handel og menneskerettigheter**

304 Menneskerettighetene ble opprettet med ideen om at alle mennesker har
305 grunnleggende rettigheter som gjelder alle mennesker, uavhengig av kjønn,
306 alder, religion og nasjonalitet. For å bidra til å ivareta menneskets egenverdi skal
307 reglene som settes for internasjonal handel være i tråd med
308 menneskerettighetene og bygge oppunder de. Dette betyr at handelsavtaler ikke
309 kan underminere nasjonal lovgivning og grunnleggende interesser hvis formål er

310 å fremme menneskerettighetene. Dette innebærer at handelsavtaler ikke kan
311 bryte inn i menneskers rett på privatliv, bidra til at folk blir fratatt sin eiendom og
312 til å motarbeide trygge arbeidsforhold. Enda viktigere er det at handelsavtaler
313 ikke motarbeider menneskers rett til mat, vann, klær, helse, sosiale ytelser og
314 utdanning. Selskapers rett til å investere gjennom handels- og investeringsavtaler
315 kan aldri bli viktigere enn å ivareta menneskers rettigheter og egenverdi.

316

317 **4.4. Handel med offentlige tjenester**

318 Dagens lowverk om internasjonal tjenestehandel fører til at ikke alle mennesker
319 har tilgang til grunnleggende rettigheter som vann, helse og utdanning.
320 Privatisering av offentlige velferdstjenester tillater at multinasjonale selskaper kan
321 gjøre fortjeneste på bekostning av grunnleggende behov.

322

323 **4.5. Patenter**

324 Patenter er intellektuell eiendomsrett. Patenter på såfrø fratår bønder retten til å
325 bruke egne frø, som gjør matproduksjon dyrere og truer matsikkerheten og det
326 biologiske mangfoldet i jordbruket. Dagens patentavtaler beskytter kommersielle
327 foredlere fremfor bønder. De sørger for en urettferdig fordeling av fortjenester, og
328 anerkjenner verken tradisjonell kunnskap eller opphavsland.

329

330 **4.6. Finansmarkeder og kapitalflukt**

331 Finansmarkedets funksjon er å gjøre økonomien mer effektiv ved å overføre
332 kapital fra sparere til investorer. Dagens finansmarked er imidlertid langt unna
333 denne modellen og består av stadig mer spekulasjon som gir lite
334 samfunnsmessig nytte og utgjør en stor risiko for finanskriser. Finanskriser har
335 historisk kommet som en konsekvens av økt finansiell liberalisering og
336 deregulering, økt flyt av global finanskapital og økt finansiell aktivitet.

337

338 Utviklingsland har særlig behov for å regulere internasjonal kapitalflyt. Samtidig
339 ønsker flere rike land å liberalisere finansmarkedene i utviklingsland, gjennom
340 deregulering og forbud mot kapitalkontroll.

341

342 En form for spekulasjon med særlig alvorlig konsekvenser er matvare- og
343 råvarespekulasjon som fører til store internasjonale prisvariasjoner. Uforutsigbare
344 prissvingninger gjør det vanskelig for bønder å planlegge og investere i
345 jordbruket. Dette reduserer matsikkerheten i utviklingsland, der bøndene ikke
346 har tilgang på terminkontrakter, forsikringsordninger eller andre støtteordninger
347 fra myndighetene.

348

349 På grunn av ulovlig kapitalflukt fra utviklingsland forsvinner mer enn ti ganger så
350 store verdier som de mottar i bistand. Dette gjøres blant annet gjennom banker
351 og selskapers bruk av skatteparadiser, korrupsjon, internfeilprising og
352 skatteunndragelse. Kapitalflukt utgjør et stort problem for økonomisk
353 rettferdighet, det er en global utfordring. Selskapenes profitt går på bekostning

354 av offentlige skatteinntekter, også i land i Nord. Land-for-landrapportering er et
355 viktig virkemiddel for å motvirke kapitalflukt.

356

357 **4.7. Gjeld**

358 Utviklingsland sliter med å utvikle seg i en positiv økonomisk retning blant annet
359 på grunn av en tyngende gjeldsbyrde hvor av mye av gjelden ofte er illegitim. All
360 illegitim gjeld må slettes umiddelbart. Lån tatt opp for å betjene illegitim gjeld
361 må også betegnes som illegitim gjeld. Disse lånene blir ofte tatt opp under
362 korrupte og diktatoriske regimer med den konsekvens om at de ikke kommer
363 befolkningen til gode. Dette fører til innskrenket økonomisk og politisk
364 handlingsrom.

365

366 Tilbakebetaling av legitim gjeld skal ikke gå på bekostning av statens mulighet til
367 å sikre grunnleggende behov som mat, helse og utdanning. Norge, med en sterk
368 posisjon som kreditor, bør gå foran og bekjempe krav om innstrammingspolitikk i
369 kriserammede økonomier. Norge har også et ansvar for å sikre at lån gitt av
370 Verdensbanken skal være legitime.

371

372 **4.8. Jordbuksinvesteringer og landran**

373 Landran kjennetegnes av at enorme landområder kjøpes eller leies på
374 langtidskontrakter av private og statlige aktører, enten internasjonale, nasjonale
375 eller delvis nasjonale. Spire definerer investeringer i jord uten lokalbefolkningens
376 frivillige og informerte forhåndssamtykke som landran. Landran konsentrerer
377 landressurser i hendene på noen få på bekostning av småbønder som er
378 avhengig av jord for å produsere mat og sikre seg en inntekt.

379

380 Investeringer må gjøres på bakgrunn av grundige konsekvensutredninger slik at
381 de ikke fører til brudd på menneskerettighetene. Uten strenge statlige
382 reguleringer, inkludert skatt og toll på eksport og produksjon, vil ikke
383 landinvesteringer føre til økonomisk vekst på nasjonalt nivå. I tillegg må
384 prosessen være basert på demokratisk planlegging, uavhengig tilsyn, reell
385 deltakelse og fritt og informert samtykke.

386

387 Spire slutter opp om den globale bevegelsen som jobber mot at landinvestorer
388 fratrukker mennesker sine produktive midler og ressurser som jord, vann og fisk,
389 tillegg til rettigheter til frø, teknologi, tradisjonell kunnskap og mer.

390 Landinvesteringer må aldri skje på bekostning av folks matsikkerhet. Å sikre
391 lokalbefolkningens bruksrett og/eller eiendomsrett til jorda samt kunnskap om
392 egne rettigheter, bidrar til å gi lokalbefolkning en reell mulighet til å forhandle
393 med myndigheter og investorer og utjevne maktforhold.

394

395 En konsekvens av landran er at folk mister tilgang til ferskvannsressurser
396 gjennom f.eks. overforbruk, forurensning, avskjerming eller omdirigering av elver.
397 Dette kalles vannran og er et stadig økende problem.

398

399 **5. BYER**

400 Over halvparten av verdens befolkning bor i byer, og andelen er forventet å øke.
401 Dagens byer utgjør svært lite av jordas areal, men forbruker mesteparten av
402 jordas ressurser og står for brorparten av globale klimagassutslipp. Sosial og
403 økonomisk ulikhet er også en stor utfordring i urbane områder. Byers rolle i
404 utviklingen av en bærekraftig og rettferdig verden er derfor sentral.

405

406 **5.1. Mangfoldige og inkluderende byer**

407 Det er viktig at byutvikling og arealplanlegging er mangfoldig og inkluderende.
408 Alle innbyggere – uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, alder,
409 nasjonalitet, etnisitet, religion og livssyn – må kunne ta del i utviklingen av deres
410 byer og bypolitikk. Myndighetene må inkludere, legge til rette for og ta lokalt
411 engasjement og grasrotdemokrati på alvor. Byarealene må utformes slik at alle
412 grupper kan benytte seg av dem.

413

414 **5.2. Retten til et godt byliv**

415 Byutvikling må ha som en sentral målsetting å utvikle infrastruktur og bymiljø
416 som fremmer folkehelse og sosialt samhold ved å legge til rette for innbyggernes
417 aktive liv, holde forurensning på et minimum og sørge for rent drikkevann og
418 gode sanitærforhold for alle innbyggere.

419

420 Et hovedmål må være å sikre boliger av anstendig kvalitet til rimelige kostnader.
421 Dette vil forebygge at mennesker må bo i uformelle eller ulovlige boliger.

422

423 Transportsektorer og infrastruktur må tilpasses folks hverdag og
424 bevegelsesmønster. Det er viktig at arealplanleggingen støtter opp om en
425 ambisjon om reduksjon i klimagassutslipp og minst mulig reisetid i innbyggernes
426 hverdag.

427

428 **5.3 Økologi og urban matproduksjon**

429 Økologiske hensyn må være en av hovedverdiene i byutvikling. En grønnere by
430 bidrar til gode byrom, økt biologisk mangfold, økosystemtjenester og skjerming
431 mot lokal forurensning. Urban matproduksjon bør være en integrert del av
432 byplanlegging og byutvikling. Ved å styrke urbant landbruk øker man
433 matsikkerheten, skaper nye sosiale arenaer og bedrer forholdet mellom
434 mennesker og natur. Samtidig støtter dette opp om vern av matjord utenfor
435 byene.

436

437 **6. SOSIAL RETTFERDIGHET OG DEMOKRATI**

438 Sosial rettferdighet, et godt styresett og lokal deltakelse er avgjørende for en
439 bedre fordeling av ressurser. Folkestyre er nøkkelen til godt styresett og ulike
440 demokratiske deltakelseskanaler er en forutsetning for at sivilsamfunn kan ta del
441 i og påvirke politiske beslutninger. Aktiv deltakelse blant alle samfunnsgrupper er
442 helt nødvendig for en demokratisk utvikling.

443

444 **6.1. Likestilling**

445 Spire vil motarbeide diskriminering i alle dens former. Det er viktig å oppnå
446 kjønnsrettferdighet og å styrke kvinner og jenters posisjon. Flertallet av verdens
447 fattige er kvinner og størsteparten av verdens ressurser eies av menn. Vi trenger
448 flere kvinner i lederposisjoner globalt, og fremtidens lederrolle bør i større grad
449 reflektere verdier som mangfold, medmenneskelighet, empati og respekt for
450 naturen.

451

452 **6.2. Utdanning og uformell læring**

453 Alle mennesker har rett til utdanning. Utdanning, både formell og uformell, er
454 med på å heve kompetanse, kunnskap og bevissthet. Utdanning er et viktig
455 verktøy for fattigdomsbekjempelse. Liberaliseringskrav fører til kutt i sosiale
456 tjenester, som f.eks. utdanningsbudsjetter, og resultatet er at folk mister tilgang
457 til utdanning. Det er ikke akseptabelt.

458

459 Utdanning må tilpasses lokale forhold og baseres på akademisk frihet.
460 Undervisning fra et tidlig tidspunkt i hva bærekraftig utvikling innebærer vil
461 skape bevisste elever som bedre vil være i stand til å skjøtte sin egen framtid.
462 Nasjonale og internasjonale tiltak for å hindre hjerneflukt er viktig for å beholde
463 utdannende ressurspersoner i land som trenger det.

464

465 **6.3. Ungdomsdeltakelse**

466 Ungdom spiller også en viktig rolle i å utvikle og styrke et deltakende demokrati,
467 både nasjonalt og globalt, og skal være inkludert i viktige politiske prosesser som
468 påvirker vår framtid. Mangfoldet i den internasjonale ungdomsbevegelsen er
469 viktig for en bærekraftig framtid. Mulighetene for å bli hørt må styrkes for
470 grupper som nå er underrepresentert i politiske fora. Ungdom er en ressurs med
471 energi og kreativitet som kan mobilisere for sosial og politisk endring.

472

473 Ungdomsmedvirkning må følge prinsipper for reell og meningsfull deltakelse,
474 både lokalt og internasjonalt. Enkelte land har ikke strukturer på plass for å kunne
475 følge disse prinsippene i dag, men prinsippene må stå som mål for
476 ungdomsmedvirkning på tross av at andre virkemidler først må på plass:

477

478 1) Selvstendighet: Ungdom må selv få velge hvilke saker de ønsker å engasjere
479 seg i. Ungdom har rett til å bli hørt i alle beslutningsprosesser som angår dem, og
480 i beslutningsprosesser som angår tema der ungdom er engasjert.

481

482 2) Representasjon: Ungdom må selv få velge sine egne representanter, og disse
483 representantene må stå til ansvar overfor andre unge, slik som i den
484 demokratiske barne- og ungdomsfrivilligheten.

485

486 3) Kompetanse: Ungdom må anerkjennes som en faglig ressurs med nødvendig
487 ekspertise som andre ikke kan erstatte.

488

- 489 4) Tilstrekkelig informasjon: Medvirkningsorganer for unge må ha tilgang på all
490 relevant informasjon slik at de kan sette seg inn i alle saker.
491
- 492 5) Kontinuitet: Ungdom må kunne medvirke i alle ledd av den politiske prosessen.
493 Enkeltstående arrangementer og prosesser som ikke har en forankring noe sted
494 gir ikke medvirkning.